

Wstęp

Po kilku miesiącach prac redakcyjnych przekazujemy czwarty tom „Rocznika Muzeum Papiernictwa”. Wydawane od 2007 roku pismo wzbudza coraz większe zainteresowanie czytelników, dla których stało się ważnym źródłem wiedzy o zagadnieniach związanych z dziejami papiernictwa i historią Dusznik-Zdroju oraz informacji dotyczących Muzeum Papiernictwa. Jest również coraz życzliwiej postrzegane przez historyków, którzy zachęceni formułą pisma podejmują się opracowania artykułów na temat historii papiernictwa lub Dusznik-Zdroju.

W niniejszym tomie obok dotychczasowych pięciu działów (*Artykuły i rozprawy, Materiały źródłowe, Słownik papierników, Recenzje, Kronika Muzeum Papiernictwa*) pojawia się nowy: *Relacje i wspomnienia*. Tworzymy w ten sposób miejsce dla materiałów mających duże znaczenie dla utrwalaenia wiedzy o istotnych wydarzeniach z przeszłości, których świadkami lub uczestnikami były osoby chcące podzielić się swą wiedzą z czytelnikami „Rocznika...”.

W pierwszym dziale zamieszczamy cztery artykuły. Tym razem wszystkie związane są z dziejami papieru i papiernictwa.

Pierwszy tekst, opracowany przez Karolinę Oleksiejuk, poświęcony został tematyce istotnego wykorzystania papieru – produkcji tapet. Problematyka wytwórstwa tapet dotyczy okresu od XVI wieku do drugiej wojny światowej na obszarze Europy Zachodniej i na ziemiach polskich. Autorka jest laureatką pierwszej edycji konkursu na najciekawszą pracę magisterską o tematyce historii papiernictwa.

Drugi artykuł, nadesłany przez Andrzeja Będzińskiego, opisuje próby reaktywacji czerpalni Celejów-Strychowiec nad Bystrą w powiecie puławskim. Uruchomiona w latach dwudziestych XIX stulecia czerpalnia działała przez krótki czas. Po pożarze zakład próbowano odbudować, bezskutecznie.

Artykuł Macieja Szymczyka poświęcony został epizodowi w dziejach niewielkiej fabryki papieru w Nowej Bystrzycy, która krótko po zakończeniu drugiej wojny światowej stała się przedmiotem polsko-czechosłowackiego sporu. Prezentacja wypadków sprzed sześćdziesięciu pięciu lat oraz ich genezy stała się okazją do zarysowania burzliwych dziejów śląskiej papierni.

Paweł Domino w swym opracowaniu przedstawia obserwowany od pewnego czasu proces kurczenia się liczby zastosowań papieru w wydawnictwach audiowizualnych, spowodowany ekspansją nowoczesnych technologii. Według autora procesowi temu, w związku z przenoszeniem wydawnictw w cyberprzestrzeń, podlegają również inne tworzywa.

W czwartym tomie „Rocznika...” powraca dział zawierający materiały źródłowe. Przedstawiamy w nim przetłumaczony i opracowany przez Piotra Pregiela opis Dusznik z osiemnastowiecznego dzieła Friedricha Alberta Zimmermanna. Materiał ten, udostępniony po raz pierwszy w języku polskim, będzie doskonałym źródłem do dziejów Dusznik-Zdroju.

W dziale *Relacje i wspomnienia* Czytelnicy będą mogli znaleźć wspomnienia Leszka Skrzypczaka o majorze Czechu Nowackim – bohaterze drugiej wojny światowej, który w latach dziewięćdziesiątych XX wieku osiadł w Dusznikach-Zdroju.

Drugi tekst zamieszczony w nowym dziale, autorstwa Krzysztofa Migonia, poświęcony został wybitnej badaczce dziejów śląskiego papiernictwa – zmarłej w październiku 2010 roku prof. Kazimierze Maleczyńskiej.

W obecnym tomie „Rocznika...” zamieszczona została czwarta – ostatnia część *Słownika papierników śląskich do 1945 roku* autorstwa Rainera Sachsa i Doroty Błaszczyk. Mając świadomość, że to obszernie opracowanie znacząco poszerza naszą wiedzę o śląskim papiernictwie do 1945 roku, wyrażam nadzieję, że przyczyni się ono również do wzrostu zainteresowania młynami papierniczymi i fabrykami papieru, których właściciele i pracownicy zostali w *Słowniku...* przedstawieni.

Bieżący numer zawiera recenzję albumu ilustrującego dzieje Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych. Ta starannie przygotowana obszerna publikacja jest jednym z ciekawszych wydawnictw poświęconych historii firm związanych z branżą papierniczą. Z tym większą satysfakcją prezentujemy ją na łamach muzealnego periodyku.

Tradycyjnie już ostatnia część „Rocznika...” dotyczy historii Muzeum Papiernictwa. W związku z tym, że wcześniejsze okresy – od 1945 do 2005 roku – zostały przedstawione w trzech pierwszych tomach, od obecnego numeru będziemy prezentować już tylko najważniejsze przedsięwzięcia realizowane w poprzednim roku. A ponieważ 2009 rok obfitował w liczne, bardzo istotne wydarzenia (m.in. remont dachu i odkrycia dokonane podczas prac remontowych, Certyfikat Polskiej Organizacji Turystycznej dla Muzeum, IX Święto Papieru i inne przedsięwzięcia kulturalne), mam nadzieję, że *Kronika* okaże się interesującą lekturą dla osób zainteresowanych naszym Muzeum.

Składam podziękowania wszystkim autorom, którzy zechcieli opracować materiały zamieszczone w czwartym tomie „Rocznika Muzeum Papiernictwa”. Szczególnie dziękuję prof. Elżbiecie Kościak – recenzentowi niniejszego tomu oraz drowi Piotrowi Pregielowi – redaktorowi naukowemu, za cenne uwagi, przydatne w pracach redakcyjnych. Podziękowania kieruję do członków kolegium redakcyjnego: prof. Gottfrieda Schweizera i Rainera Sachsa oraz Agnieszki Chudziak i Beaty Dębowskiej za pomoc w trakcie prac redakcyjnych. Anecie Wołczańskiej dziękuję za wnikliwą korektę publikowanych tekstów.

Wydanie niniejszego tomu zostało dofinansowane przez Gminę Duszniki-Zdrój, firmę PMPoland S.A. oraz Polską Wytwórnę Papierów Wartościowych S.A. Kierując podziękowania do sponsorów, pragnę podkreślić, że to głównie ich hojności „Rocznik Muzeum Papiernictwa” zawdzięcza obecny poziom edytorski.

Maciej Szymczyk
Dyrektor Muzeum Papiernictwa